

Kdo je připraven, není překvapen

21.11.2024 - | Městská část Praha 8

Základní školy Prahy 8 měly letos možnost objednat si školení Agresor ve škole pro pedagogy a Branné dny pro žáky. Tuto nabídku radnice využilo 14 z 15 škol, které zřizuje MČ Praha 8.

Během posledního půl roku se učitelé pod vedením profesionála učili, jak reagovat v krizových situacích. „Cílem akce je, aby učitelé získali znalosti a dovednosti a případný útok tak měl co nejmenší následky. Nejsme naivní, abychom si mysleli, že Praha 8 je imunní vůči takovým událostem, ani že jim dokážeme s jistotou předejít nebo zajistit, že útočník se do školy vůbec nedostane, snažíme se ale udělat maximum pro bezpečnosti žáků a pedagogů,“ vysvětluje místostarosta pro školství Matěj Fichtner.

Na jeho popud právě vzniká pilotní program Bezpečná škola Praha 8, který má za cíl zmapovat úroveň zabezpečení jednotlivých škol a navrhnout metodiku, jak by se dala bezpečnost zlepšit. Může jít od drobných opatření typu funkčních zámků a dostupnost klíčů pro každou třídu, funkčnost školního rozhlasu, vybavení obrannými spreji pro učitele až po aplikování systému značení učeben sloužící především pro orientaci následně na místo dorážejících a zakročujících policejních složek. Experti také doporučují osazení klíčových míst ve škole tzv. bezpečnostními tlačítky, které výrazně zkracují schopnost dojezdu policejních složek i včasnost zásahu.

Tříhodinový blok školení pro pedagogy vedl v Praze 8 Pavel Černý, bývalý dlouholetý policejní instruktor, který se dnes specializuje na projekty v zabezpečení škol. Jak jsou na tom podle něho školy s úrovní bezpečnosti obecně? „Školy jsou v tomto velmi odlišné. Obvykle spoléhají jen na základně ošetřený vstup. Že se budou cizího člověka ptát "na důvod vstupu". Je ale iluze, že se odhodlaný jedinec, který útok většinou dlouhodobě plánuje, do školy nedostane. Docela naivní představa. Navíc, může to být právě někdo "zevnitř", tedy obvykle někdo ze starších žáků. Zcela zabránit útoku či udělat ze škol nedobytné pevnosti nikdy úplně nepůjde. Bolavým místem však bývá školní rozhlas, který je pro možnost vyhlášení poplachu v takových případech klíčový - a ten je v nemálo školách nefunkční. A v některých učebnách se nemohou kantoři se žáky ani uzamknout. Tristní. Tady je ale náprava celkem jednoduchá a nijak drahá,“ podotýká Pavel Černý. Detekčních rámy a rentgeny Pavel Černý odmítá. Fronty tvořící se pak před začátkem výuky by byly před každou školou nekonečné a kumulace lidí třeba pak i vítaným cílem pro útočníka. Ten by mohl do dětí pak třeba najet i autem a nemusel hledat někde uvnitř po učebnách.

„Byl jsem překvapen, když jsem viděl, že i drobná učitelka má šanci sebe i žáky ubránit proti útočníkovi, který vtrhne do třídy. Hrozby se mění a my na ně prostě musíme reagovat. Proto jsme obnovili i Branné dny pro děti. Chceme je připravit na realitu a jsem rád, že se školitelům podařilo najít zábavnou formu nácviku reakcí na krizové situace. I postoj rodičů se k těmto aktivitám na základě vývoje v posledních letech mění a takové akce ve školách vítají,“ dodává místostarosta Radomír Nepil, který si oba bezpečnostní bloky vyzkoušel na vlastní kůži.

Branné dny pro žáky vede Jaroslav Macošek, velitel družstva mechanizované pěchoty roty Aktivní zálohy 41. mechanizovaného praporu 4. brigády rychlého nasazení v Žatci. Koncipoval je do pěti bloků, kde si děti postupně vyzkouší, co dělat, když začne hořet, jak poskytnout první pomoc, jak se zachovat při nálezu zbraně nebo v případě chemického útoku.

Plošné proškolení personálů a dětí a nácvik jednotlivých situací je prvním krokem k tomu, aby byly

školy v Praze 8 bezpečnější. Následovat bude vyhodnocení analýzy úrovně zabezpečení jednotlivých škol a projekt zvýšení bezpečnosti v pilotní základní škole.

ROZHOVOR S POLICEJNÍM INSTRUKTOREM PAVLEM ČERNÝM: Agresor ve škole. A co teď?!

Agresor ve škole v Praze 8. Neděste se. Žádný agresor tam zatím není. Ale, co kdyby jednou byl... A právě o tom je seriál plošných bezpečnostních školení, které nyní běží po všech školách městské části Prahy 8. Vede je Pavel Černý, policejní instruktor se zkušenostmi z mnohých značně rizikových částí světa. „Téma bezpečnosti na základních školách je pro nás prioritní. Chceme zvyšovat bezpečnost dětí i pedagogického personálu v době, kdy podobný útok, jako se stal na Filozofické fakultě nebude bohužel nikdy vyloučen a kdy už násilí i mezi samotnými dětmi není výjimečné. Jsem rád, že nabídku školení obrany proti agresorovi pro pedagogy a Branné dny pro děti využilo 14 z 15 našich základních škol,“ říká místostarosta pro školství Matěj Fichtner.

Jak taková školení probíhají a mají smysl? Odpovídá Pavel Černý.

Jak reagují pedagogové ze základních škol na Vaše školení?

Z počátku někdy kapku i nedůvěřivě - a to už z důvodu že "většina školení je přece na nic". Ono učit učitele či přednášet jim o něčem bývá obvykle nemalou výzvou. Protože, zvláště učitelé, když se ocitnou v lavicích žáků, jsou asi tím nejnáročnějším studentem. O to více pak těší, když je to v průběhu strhne. A zaznamenáte opravdu aktivní nehraný zájem...a na konci většinou dokonce nehrané ocenění. Někde dokonce vděk a úplné ovace. To pak nejen zahřeje u srdce, ale řeknete si, že takovéto projekty mají rozhodně význam a potřebný dopad.

Cítí se učitelé v bezpečí nebo jak na ně doléhají události jako střelba na filosofické fakultě, anonymní telefonáty o bombách nebo agresivní napadání dětí mezi sebou bodnými předměty?

Popravdě, jak kde. Někteří problém ve stylu "když s násilím nesouhlasím, zavřu oči a ono třeba zmizí". No nezmizí. Jiní ale bezpečnost berou nanejvýš odpovědně. Jak se ukazuje, i když jsme jednou z vůbec nejbezpečnějších zemí světa, ty hrozné věci prostě dorazily i k nám. S tím se musíme holt smířit. Stupňující se tendence žáků k agresivitě, ale i takové případy, kdy někdo naplánuje zabít své spolužáky a pedagogy, jako jsme kdysi viděli spíše jen v USA, je realita. A je tak třeba se o tom nejen bavit, ale i konat.

Jak podle Vašich zkušeností přistupují jiné obce, města nebo městské části k bezpečnostním opatřením na školách po těchto událostech?

Opět jak kde. Někde nad tím doslova zavírají oči, jiní se opravdu se ze všech sil snaží o systémové řešení. Nejlepším asi příkladem je městská část Prahy 8, kde nyní běží komplexní projekt "Agresor ve škole". Intenzivním bezpečnostním školením prochází nejen plošně všichni učitelé, na některých tamních školách dokonce veškerý personál nepedagogický.

Jak školení obrany proti agresorovi koncipujete?

Nerad bych zde prozrazoval úplně vše. Bezpečnostní opatření mají smysl, když je ne každý zná a může tak lépe plánovat, jak je obejít. Rámcově jde o tříhodinový blok, kde absolventi této průpravy získávají potřebné znalosti i praktické dovednosti - a stávají se tak vlastně školiteli svých studentů. Protože každá škola je jiná a má velmi odlišné podmínky, školení funguje i jako jakýsi prvotní

"bezpečnostní audit". Tedy doladění bezpečnostních prvků dle místních specifik a případných zjištěných nedostatků každé ze škol zejména pokud jde o vstup, školní rozhlas, uzamykatelnost učeben a podobně. Opravdu je povzbuzením, když na konci vidíte, jak sami učitelé a jejich vedení čile navrhuje, co by se mělo zlepšit a jak by na svoji konkrétní školu co nejlépe aplikovali nastudovaná opatření a zásady.

Má vůbec šanci drobná učitelka se proti agresorovi bránit?

Má. A to nejen v těch nejhorších případech přímé konfrontace s ozbrojenou osobou s vražednými úmysly. Šance je nějaká vždy, zvláště po určité přípravě. S jistou dávkou štěstí. Jak se říká, štěstí přeje připraveným. Nepřipravovat se vůbec a zcela rezignovat, to by znamenalo jen trpně čekat a nechat se případně popravít jako ovce. Ale není to jen o přípravě na to úplně nejhorší, co se může stát - tedy přímém zápasu s útočníkem, ale zejména jde o systémové nástroje k získávání času. Míněno postupy k překlenutí nejkritičtější doby. Cílem je ztížením útoku a zaměstnání útočníka do doby, než dorazí policejní složky. Jak? Efektivním útekem z místa, uzamykáním/barikádováním, kontaktem s bezpečnostními složkami a pak i následně i co nejméně problémovou evakuací.

Jak byste popsal úroveň zabezpečení základních škol obecně?

Školy jsou v tomto velmi odlišné. Obvykle spoléhají jen na základně ošetřený vstup. Že se budou cizího člověka ptát "na důvod vstupu". Je ale iluze, že se odhodlaný jedinec, který útok většinou dlouhodobě plánuje, do školy nedostane. Docela naivní představa. Navíc, může to být právě někdo "zevnitř", tedy obvykle někdo ze starších žáků. Zcela zabránit útoku či udělat ze škol nedobytné pevnosti nikdy úplně nepůjde.

Bolavým místem však bývá školní rozhlas, který je pro možnost vyhlášení poplachu v takových případech klíčový - a ten je v nemálo školách nefunkční. A v některých učebnách se nemohou kantoři se žáky ani uzamknout. Tristní. Tady je ale náprava celkem jednoduchá a nijak drahá.

Pár měsíců zpět se v médiích probíraly i bezpečnostní rámy před školou. Pomohly by?

Nechápu, proč ona diskuze o zavádění detekčních ráků a rentgenů krátce po případu na Filosofické fakultě vůbec běžela. Asi jen z neznalosti a trochu i naivity. Je to přitom logické. Fronty tvořící se pak před začátkem výuky by byly před každou školou nekonečné a kumulace lidí třeba pak i vítaným cílem pro útočníka. Ten by mohl do dětí pak třeba najet i autem a nemusel hledat někde uvnitř po učebnách. Navíc, je tu i nemalý právní problém - nikdo ze zaměstnanců školy nemá zákonem podepřené oprávnění se do tašky vůbec podívat. To by mohla jsem přivolaná policie. Dokážete si představit, volat je vždy, když by nějakému ze studentů snad něco zapípalo v tašce? Prostě tudy cesta nevede. Bylo by to na nic. Umíte si představit investice do takových zařízení a případně i do jejich obsluhy?

Co se s tím dá dělat? Jaká opatření podle Vás dávají smysl?

Jde především o ty zmíněné postupy, jakousi osnovu nouzových řešení, která ovšem musí být, a to i se žáky, následně probrána a nacvičena. Jde takřkajíc o novodobou "brannou přípravu". Ale jde toho udělat vskutku nemálo. Kupříkladu zavést do škol, a na řadě škol už se tak děje, policejní obranné spreje Tornádo. Ty dokážou i na velkou vzdálenost zastavit osobu, ozbrojenou nějakým bodnořezným předmětem. Agresor ve škole nemusí totiž mít jen zbraň palnou. Největší šanci ovšem dává tzv. nouzové tlačítko napojené přímo na pult městské policie. Kdokoliv v objektu zjistí nebezpečí, prostě jej zmáčkne. A vzhledem k tomu, o jak jde citlivý cíl, operační důstojník OKAMŽITĚ vysílá hlídku. Pak zpětně volá na kontaktní číslo, které vyskakuje u tlačítka, což může být ředitel, školník, za sborovnu více učitelů. Takto zjištěné informace hlídka získává cestou, většinou už je ale přímo před cílem. To

značně zkracuje dojezd policie a možnost rychlé, neodkladné pomoci. Opatření ve škole jsou spíše jakási "hrou na schovávanou" - odhodlaného ozbrojeného agresora může zpravidla zastavit jen někdo se zbraní, tedy policista. Na několika místech naší republiky to už takto funguje. Věřím, že na to má nakročeno i městská část Praha 8, kde jsou v takovýchto projektech asi vůbec nejdále. Zde vědí, že do bezpečnosti se investovat vyplatí.

Co byste základním školám nebo jejich zřizovatelům doporučil, aby udělali prioritně?

Hlavně o problému začali vůbec vážně a seriózně uvažovat. Mluvit a diskutovat a pak začít skutečně konat. Dělat opak je hazard se životy.

A má to smysl? V Americe se investují do zabezpečení škol miliardy dolarů a útoků tam neubývá, možná spíše naopak...

Smysl to bezpochyby má. Aby se to vůbec nestalo, zařídit nějak nelze. V praxi by šlo především o počet obětí. Avšak preventivní opatření a všechny ty popsané systémové nástroje mohou právě v tomto sehrát zásadní úlohu. Pak také, ve zmíněných Spojených státech nemají největší problém ohledně tohoto kupříkladu se zbraněmi apod., ale spíše stavem tamní společnosti, především zvláště pojatou výchovou dětí v rodinách a též i nedostupností lékařské péče, zejména té psychiatrické. U nás případů nebude nikdy tolik jako za oceánem. Doufejme. Jak se ale říká, doufej v nejlepší a připravuj se na nejhorší, ne? A to děláme...

Lze podle Vás alespoň do určité míry předvídat, že dítě nebo adolescent chystá útok ve škole? Existují nějaké varovné signály, které by mohl vnímavý a poučený učitel vysledovat?

Bezpochyby existují - a toto je též součástí těch zmíněných našich školení, v teoretické úvodní části. Tedy, jaké jsou ty nejvíce varovné signály. Na těch trpkých zkušenostech z USA a jejich výzkumech se inspirujeme, jak takového žáka vysledovat, dopředu identifikovat. Protínají se zde průsečíky vlastností a totožného předchozího chování všech těch "školních masových" vrahů. Není to sice jednoduché a je to dosti citlivá záležitost, ale stojí za to vést to v patrnosti. Získat alespoň nějaká vodítka. Pokud se to povede, může to zachránit nemálo životů - dokonce i ten útočníkův. Málokdy dotyčná osoba totiž počítá s tím, že svůj strašný čin přežije.

Vybavujete si nějakou chvíli, která Vás při vašich školeních na základních školách potěšila nebo naopak vyděsila?

Nic mě naštěstí nevyděsilo... Někdy nastanou situace, které i pobaví. Kupříkladu, když jsme se jednou bavili o tom, že by se po zoufalém zápasu třeba i učitelé s žáky zmocnili zbraně pachatele. Otázka: co s ní pak? Obvykle se má dojít k tomu dostat ji co nejdále z dosahu nebezpečné osoby. Tedy kupříkladu ji vyhodit z okna. V tu chvíli ale rázně vstala jedna postarší učitelka se slovy "já bych jí nezhodila, ale proti němu použila...". Takže jak je vidno, ani odhodlání bránit své žáky pedagogům v Praze 8 rozhodně nechybí...

CV box

Mgr. Pavel Černý, pplk. v. v. je absolventem Vojenského oboru Fakulty tělesné výchovy a sportu Karlovy univerzity v oboru Vojenská tělovýchova, se zaměřením na speciální armádní dovednosti příslušníků zvláštních útvarů AČR. Během patnáctiletého působení v roli instruktora Policie ČR prošlo jeho přímou výukou zaměřenou na sebeobranu, použití donucovacích prostředků a taktickou střelbu tisíce nových policistů. Pavel Černý působil rovněž jako lektor speciální přípravy MV pro oblast speciálních zbraní a současně po mnoho let prováděl nadstandardní školení zvláštních útvarů

policie ČR. Na Oddělení metodiky a integrace výcviku (OMIV) se později věnoval zavádění nejnovějších světových trendů do policejní služební přípravy, zejména využívání modelových situací souvisejících s taktikou služebního zákroku. Následně působil jako lektor po celém světě a realizoval bezpočet výcviků policejních speciálních jednotek nejen v Evropě, ale například také v Číně, Afghánistánu, Kongu, Mexiku, Togu, Indii, Kuvajtu, Vietnamu, Ghaně, Gruzii, Egyptě aj. V současnosti se specializuje především na bezpečnostní projekty v oblasti škol.

<https://www.praha8.cz/Kdo-je-pripraven-neni-prekvapen.html>